

Open Hof Culemborg, 3 februari 2019, 4e zondag na Epifanie

Lezingen: Colossenzen 1:15-20 en Mattheüs 11:25-30

Thema: 'Jezus, beeld van God'

Voorganger: ds. Kees van de Vate

Lieve mensen van Jezus Christus,

Mag ik jullie zo namens God aanspreken? Lieve mensen van Jezus Christus?? Ja, lieve mensen, dat zijn we gelukkig natuurlijk allemaal.

Nu gaat het mij even over dat Jezus Christus, mensen van Jezus Christus. Want Jezus Christus is toch de centrale figuur in ons christelijk geloof. Wij heten christen en Hij heeft ons allemaal hier samen gebracht en Hij is in ons midden. Waar twee of drie in mijn Naam samen zijn, daar ben ik in hun midden, dat zei Jezus zelf! Het gaat dus in de kerkdienst altijd over Jezus Christus, elke zondag.

Toch is er een tijd in de kerk waarin Hij nog meer aandacht krijgt. Dat begint al bij advent. We leven dan toe naar de komst van Jezus op aarde. Dan komt het grote feest van Kerst. Jezus wordt geboren, zelfs in ons hart. Wij vieren dat op 25 en 26 december, maar in heel oude tijden kenden ze opvallend geen kerstfeest maar ze vierden begin januari het feest van Epifanie, dat is letterlijk het feest van de verschijning, van de epifanie van Jezus Christus in onze wereld.

Jezus verscheen op kerst als een klein kindeke in onze wereld maar daarna werd Hij natuurlijk wel volwassen. Hij trad op, genas en leerde de mensen en Hij werd de bindende gestalte in ons christelijk geloof.

En nu in de zondagen na Epifanie blijft dit een goede aanleiding om samen na te denken over de betekenis van Jezus Christus. Pas over een maand breekt dan verder de lijdenstijd aan gevolgd door Goede Vrijdag. Die gaan over zijn lijden en sterven. Dan komen nog Pasen, Hemelvaart en Pinksteren, allemaal tijden waarin onze aandacht in het bijzonder naar Jezus uitgaat.

Terecht hebben wij daarom vanmorgen uit de brief van Paulus aan de Colossenzen een Christushymne gelezen, een hymne, een lied over Jezus. Paulus schreef dit op in zijn brief, maar het is niet van hem. Het werd al gezongen in de eerste, christelijke gemeente. En de eerste regel die zij zongen over Jezus was vertaald, als volgt: 'Het Beeld van God, de onzichtbare, is Hij' en daar zongen zij al een heel belangrijke betekenis van Jezus uit.

Dat heeft iets te maken met die schitterende ikoon die hier op de tafel staat. Want in het Grieks van de grondtekst staat daar het woordje ikoon voor ons woordje beeld. Beeld van God, ikoon van God! Jezus kwam op aarde om ons te laten zien wie God is, om een beeld, om een ikoon, om een plaatje van God te zijn. En dat moest ook wel, want God is voor ons namelijk onzichtbaar. Dat staat ook in die eerste regel: Jezus is het beeld van God, de onzichtbare. Jezus is de ikoon van een onzichtbare God.

God is geest, en een geest kun je nu eenmaal niet zien. We kunnen God niet grijpen, zijn beeld niet tekenen. En toch zijn wij in ons hele leven als gelovige intens met God bezig. En dan moeten wij wel op een of andere wijze een voorstelling van Hem maken, een beeld. Dat is nog niet zo gemakkelijk van een onzichtbare God. Weet jij hoe God eruit ziet?

Zelfs voor ons, volwassen of bijna volwassen, blijft dat een moeilijke vraag.

In onze maatschappij is God dan nog eens extra onzichtbaar geworden. God is verdwenen achter een mist van heel diverse godsbeelden, waaronder zeer onpersoonlijke en zelfs een paar behoorlijk gewelddadige. We zijn gedesoriënteerd over God. We weten niet meer in onze maatschappij, wat we met God aan moeten. Dan dringt een goed antwoord op de vraag hoe God eruit ziet, helemaal. Goede beelden om je God voor te stellen, wat zou dat een zegen zijn voor onze maatschappij!

En precies dat wil dus de verschijning, de epifanie van Jezus in onze wereld wezen, een plaatje, een beeld van God. Hij is het beeld van de onzichtbare God. Jezus is de icoon van een onzichtbare God. Iconen, u kent ze wel, dat zijn van die kostbare, schitterende, geheimzinnige afbeeldingen van heiligen of van Jezus, uit de oosters-orthodoxe kerk. Hier staat er een voor ons.

In onze grote wereld is er dus een schitterende, kostbare icoon van God verschenen, Jezus Christus. Er wordt in onze wereld, in de wereld van de religies, op vele manieren over God en het goddelijke nagedacht, in vele beelden. De icoon die wij als christen in deze wereld omhoog mogen houden als het beste en het mooiste beeld van God, dat is Jezus. Daarom houden wij, christenen, als wij 't over God hebben geen algemene babbel over God, over zijn wezen en eigenschappen, maar als wij over God beginnen dan gaan wij over Jezus beginnen. Laat dat gepraat over een hogere macht, of 'iets tussen hemel en aarde' maar aan andere mensen over. Wij zijn christenen. Wij horen bij Christus. God als een hogere macht of een iets boven deze wereld, dat zijn levenloze beelden, die gewoon verbleken bij de levende icoon van God die wij in Jezus hebben ontdekt.

Er moet dus iets in Jezus zijn dat ons op 't spoor van God brengt. Wat is dat beeld van God in Jezus nu eigenlijk? Dat is natuurlijk iets heel bijzonders, zou je denken, iets heel exclusiefs. God is immers de Gans Andere. Om zijn geheim onder woorden te brengen, moeten we vast grijpen naar mystiek, kabbalistische tekens, gnostische geheimen, new age, channeling, een boodschap van de andere zijde. Jezus, wat is jouw geheime boodschap over God?

Dan zou Jezus misschien tot onze grote verrassing, antwoorden: 'ik heb niets dat jullie ook al niet kunnen hebben. Ik ben niet exclusief. Ook ik ben mens geworden, en als mens heb ik het beeld van God in deze wereld mogen dragen.'

Inderdaad, mensen, wij belijden met de jonge kerk dat Jezus Christus echt God en echt mens is, God uit God, Licht uit Licht, waarachtig God en waarachtig mens. Maar het is niet in zijn onzichtbare goddelijkheid dat Jezus het beeld, de icoon van God is maar in zijn zichtbare menselijkheid, in niets onderscheiden van ons.

Wij zijn volgens Genesis allemaal beelddragers van God en als Jezus met kerstfeest onze menselijkheid heeft aangenomen, dan heeft Hij daarmee ons beeld aangenomen, onze moeilijke, menselijke taak aangenomen om op aarde beelddrager van een onzichtbare God te zijn. En als wij zeggen dat Jezus het beeld, de icoon is van de onzichtbare God, dan vertelt dat veel meer over het heldere, schitterende, ongestoorde, veelkleurige beeld dat Hij in zijn leven van God heeft laten zien tegenover het doffe, verduisterde, door schuld en ellende beschadigde karikaturale beeld dat wij, mensen, meestal van God laten zien. En 't is onze taak om in de navolging van Jezus een ander en beter beeld van God te laten zien in onze wereld.

Om zo te leven vanuit Jezus als het beeld van God, mensen, dat is niet achterhaald, dat is niet overdreven evangelisch, zo van: Geef je hartje maar aan Jezus. 't Is gewoon oeroud christelijk.

De allermeesten van ons, van jullie, die hier voor mij zitten, wij komen allemaal uit een diepreligieus voorgeslacht, ouders, grootouders, en nog veel verder terug. Het Geloof was hun leven. Daar zitten onze wortels, ook die van jou en u. En in dat geloof was Jezus Christus de bindende gestalte, hun venster op God, hun beeld van God. Met veel vallen maar gelukkig ook opstaan hebben zij de navolging van Jezus in hun leven volbracht.

En die navolging van Jezus is ook voor ons een weg om te gaan. Daar is ook in onze spirituele, 21e eeuw niets mis mee. Hier kunnen wij onze spirituele honger stillen, proberen om zoals Jezus een beeld van de onzichtbare God te zijn. Ons spiegelen aan 't leven van Jezus zoals 't evangelie ons dat vertelt. Want Jezus was een levende mens, geen star, statisch en levenloos beeld. Jezus leeft! Jezus' ikoon van God, dat is zijn levensloop, dat is zijn weg, dat is 't spannende, veelvormige leven van Jezus, van voor zijn geboorte tot na zijn sterven op Golgotha en zijn verrijzenis met Pasen.

Het Evangelie van vanmorgen speelt tijdens dat spannende, veelvormige, actieve leven van Jezus, zijn rondtrekken door het land, lerend en genezend. Hoor, Jezus roept ook ons in dit evangelie! Kom naar Mij, jullie die vermoeid zijn en onder lasten gebukt gaan! Je ziet de mensen al naar Jezus komen, met hun vragen, met hun sores, met hun ziekten, hun verdriet. Ze komen om genezing, om troost, om nieuwe inspiratie om hun gestrande leven weer op te pakken. Dat toont ons een beeld, een ikoon van een genezende en helende God.

Dat is een heel belangrijk beeld van God in 't evangelie. Bijna op elke bladzij worden er wel twee of drie mensen door Jezus genezen. God is diep betrokken bij onze ziekten en ellende, wil dat zeggen, ook bij uw en jouw ziekte en ellende, de vermoeiende last waaronder jij gebukt gaat.

Er zijn van die momenten dat er rampen gebeuren in je leven. In de afgelopen jaren heb ook ik ervaren dat zo'n godsbeeld van een betrokken God je dan steun geeft, geen verheven God die niets met onze aardse besognes te maken heeft, maar een God die in Jezus Christus een van ons is geworden en diep betrokken is bij ons aardse lot, en genezend met ons meetrekt tot wij op onze bestemming zijn. Dat mag ons icoon van God zijn, toen, nu en in onze toekomst.

Na ons geroepen te hebben, gaat Jezus in ons evangelie verder over een juk: 'Neem mijn juk op je en leer van Mij, ik ben zachtmoedig en nederig van hart. En mijn juk is zacht en mijn last is licht.'

We weten wat een juk is, dat hangt over je schouders en daardoor kan je aan weerszijden een zware last dragen. Foei, wat drukt dat zwaar op je schouders, zo'n juk met die twee lasten eraan!

Maar dat juk waar Jezus het nu over heeft, dat is een misverstand, dat gaat dus niet over onze ziekten en verdriet, die zware lasten. Ziekten en verdriet zijn namelijk geen juk dat Jezus ons te dragen geeft. Integendeel, dat hebben wij gezien, Hij wil ons juist genezen en helen.

Dat juk hier in het evangelie heeft te maken met dat 'zachtmoedig' en 'nederig'. Jezus legt ons als mens zeker een juk op. Leer van Mij, zegt Hij, want Ik ben zachtmoedig en nederig van hart.

En zo'n mens mogen wij dus zijn, in de navolging van Jezus, zachtmoedig, nederig. Dat is ons lichte juk. Want God is in de eerste plaats geïnteresseerd wie wij zijn als mens. Daar gaat 't God om. Niet in de eerste plaats bijvoorbeeld of wij ziek zijn of gezond, wel hoe wij ziek zijn en hoe wij gezond zijn. Wie wij zijn als mens, voor God en onze naaste, is tenslotte belangrijker dan onze ziekte of gezondheid.

God zit onze zonden niet te turven of onze koorts te meten, maar Hij is ten diepste betrokken bij onze menselijkheid, of wij wel een mens zijn van zachtmoedigheid, van nederigheid, van liefde, van eerlijkheid en gerechtigheid, bereid tot een offer in ons leven.

Want de ikoon van God is liefde en het hoofdgebod van ons geloof is het gebod van de liefde: God liefhebben en onze naaste als onszelf. Dat juk is zacht en die last om mensen lief te hebben is Goddank licht.

Toch lukt het ons vaak niet om zelfs dat zachte juk te dragen. Dan falen wij als mens, als zachtmoedige mens, als mens van liefde. Dan zijn wij geen ikoon meer van een zachtmoedige en liefderijke God.

Goddank is Jezus ook de ikoon van een God, die bereid is tot een offer, voor ons. Het offer om helemaal tot ons te komen en die zware last, dat juk van de zonde, op zich te nemen. Daar gaan we het binnenkort in de kerk nog over hebben in de lijdenstijd, bij Goede Vrijdag en Pasen.

Nu eerst maar eens proberen komende maand dat lichte juk te dragen, ikoon te worden van een zachtmoedige en liefdevolle God, door naar Jezus te kijken, op Jezus te letten, Jezus te volgen, die schitterende ikoon van een onzichtbare God in onze wereld.

Amen.